

FÖRDJUPNING

Ny befolkningsprognos påverkar sysselsättning och produktion på lång sikt

Konjunkturinstitutet använder Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos för att göra långsiktiga framskrivningar av bland annat olika arbetsmarknadsvariabler. Enligt SCB:s nya prognos ökar befolkningen i åldern 15–74 år något snabbare än vad som tidigare har prognostiserats. I denna fördjupning presenteras hur den senaste befolkningsprognosen påverkar Konjunkturinstitutets bedömning av den potentiella arbetskraften och jämviktsarbetslösheten fram till 2023 samt hur detta påverkar utvecklingen av potentiell BNP.

På lång sikt bestäms den ekonomiska tillväxten av ekonomins utbudssida. Den demografiska utvecklingen är den främsta drivkraften för tillväxten i arbetskraften och antalet arbetade timmar i ekonomin. Tillsammans med produktivitetstillväxten är befolkningstillväxten och dess sammansättning därmed centrala för att bestämma utvecklingen av potentiell BNP.³¹ Konjunkturinstitutet använder sig av den demografiska modellen KAMEL för att, med hjälp av SCB:s befolkningsprognoser, göra långsiktiga framskrivningar av olika arbetsmarknadsvariabler.³²

BEFOLKNINGEN VÄXER SNABBARE FRAMÖVER

Enligt SCB:s befolkningsprognos från april 2014 antas den totala befolkningen växa något långsammare i år än vad som tidigare har prognostiserats, men snabbare framöver (se diagram 100).³³ Det är i huvudsak befolkningen i åldern 15–74 år som växer snabbare. Det förklaras främst av en ökad invandring de närmaste åren än vad som tidigare antogs. Antalet personer i åldern 15–74 år kommer därför att vara ca 32 000 fler 2023 än i SCB:s föregående prognos (se diagram 101). Det motsvarar en uppre-

³¹ För en mer detaljerad beskrivning över potentiell BNP se "Hur Konjunkturinstitutet beräknar potentiell BNP", promemoria, Konjunkturinstitutet, www.konj.se.

³² KAMEL innehåller utfallsdata från SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) för en rad variabler såsom arbetskraft och sysselsättning fördelad på kön, ålder och födelseland/region. Med hjälp av SCB:s befolkningsprognos skrivs dessa variabler fram utifrån ett givet startår. Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden antas vara konstant över tiden för varje enskild grupp. Modellen fångar hur en ändrad sammansättning av befolkningen i åldern 15–74 år påverkar arbetsmarknaden över tiden. För en närmare beskrivning, se bilaga 2 i "Sveriges ekonomi – ett långsiktsscenario fram till år 2035", Specialstudie nr 30, Konjunkturinstitutet, 2012.

³³ Se "Sveriges framtida befolkning 2014–2060", Statistiska meddelanden BE 18 SM 1401, Statistiska centralbyrån.

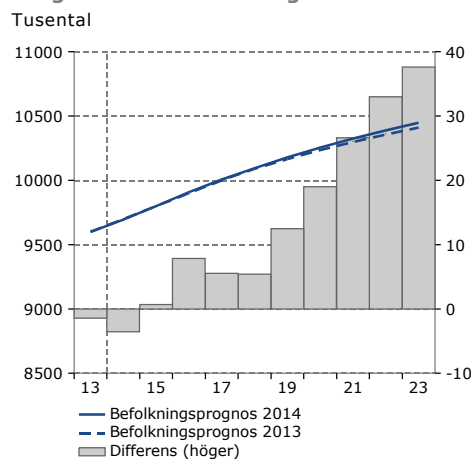
Potentiella variabler

Potentiell BNP avser den nivå på produktionen som skulle uppnås om ekonomin var i konjunkturell balans.

I Konjunkturinstitutets bedömning delas potentiell BNP upp i potentiell produktivitet och potentiellt antal arbetade timmar. Med potentiell produktivitet avses den produktivetsnivå som hade observerats i avsaknad av konjunkturella variationer.

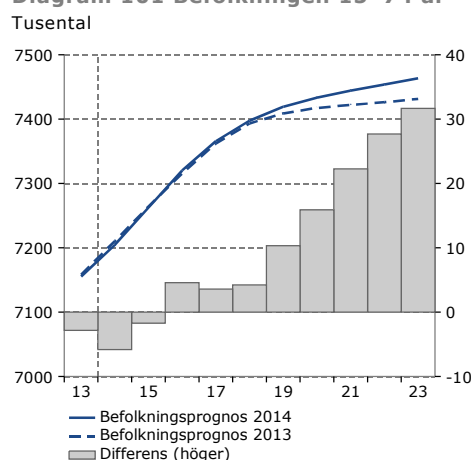
Potentiellt antal arbetade timmar bestäms av potentiell sysselsättning, det vill säga antalet sysselsatta när det råder konjunkturell balans på arbetsmarknaden, samt av deras medelarbets-tid. Potentiell sysselsättning bestäms i sin tur av potentiell arbetskraft och jämviktsarbetslösheten, det vill säga arbetskraften och arbetslösheten när arbetsmarknaden är i jämvikt.

Diagram 100 Befolkningen

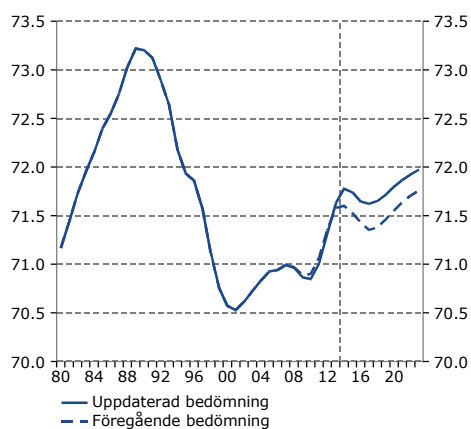
Källa: SCB.

Diagram 101 Befolkningen 15–74 år

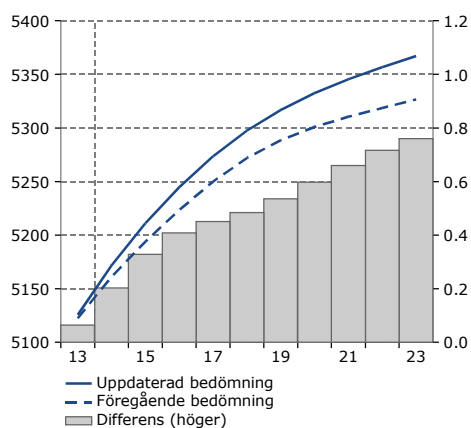
Källa: SCB.

Diagram 102 Potentiellt arbetskraftsdeltagande
Procent av befolkningen 15–74 år

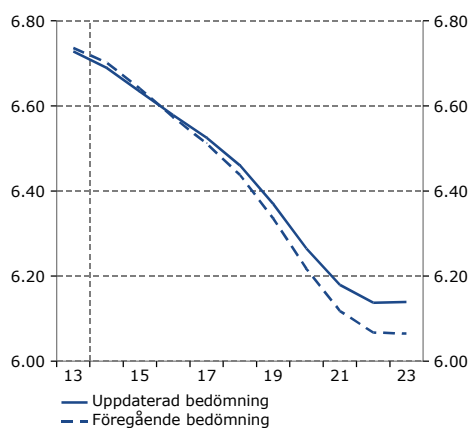
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 103 Potentiell arbetskraft
Tusental personer respektive procent

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 104 Jämviktsarbetslöshet
Procent av arbetskraften

Källa: Konjunkturinstitutet.

videring av nivån på befolkningen i åldern 15–74 år med drygt 0,4 procent.

EN STÖRRE BEFOLKNING INNEBÄR MER ARBETSKRAFT

Befolkningstillväxten och dess sammansättning är centrala för utbudet av arbetskraft på lång sikt. Framskrivningar i KAMEL visar att SCB:s nya befolkningsprognos leder till att 21 000 fler personer befinner sig i arbetskraften 2023 jämfört med framskrivningen baserad på befolkningsprognosen från 2013. Det motsvarar en upprevidering av potentiell arbetskraft med ca 0,4 procent. Den potentiella arbetskraften har dock också reviderats upp av andra skäl. Tillväxten i den faktiska arbetskraften har varit högre än väntat under avslutningen av 2013 och inledningen av 2014. Detta har lett till en ytterligare upprevidering av utvecklingen i närtid. Det potentiella arbetskraftsdeltagandet, det vill säga antalet personer i arbetskraften som andel av befolkningen, har reviderats upp till följd av att den potentiella arbetskraften har reviderats upp mer än befolkningen (se diagram 102).

Sammantaget är den potentiella arbetskraften knappt 0,8 procent högre i nivå 2023 än i föregående bedömning (se diagram 103).³⁴

JÄMVIKTSARBETSLÖSHETEN BLIR MARGINELLT HÖGRE

Befolkningens sammansättning kan också påverka nivån på jämviktsarbetslösheten då arbetslösheten varierar mellan olika grupper i befolkningen. Konjunkturinstitutet beaktar detta i bedömningen av jämviktsarbetslösheten genom att skriva fram jämviktsarbetslösheten med den demografiska utvecklingen.³⁵

Framskrivningar med KAMEL indikerar att befolkningsammansättningen i den nya befolkningsprognosen höjer jämviktsarbetslösheten något jämfört med tidigare bedömning. Drygt 4 000 fler personer förväntas vara arbetslösa 2023 jämfört med den tidigare bedömningen. Jämviktsarbetslösheten bedöms uppgå till 6,1 procent 2023 (se diagram 104). Med hänsyn taget till osäkerheten i bedömningen av jämviktsarbetslösheten är revideringen liten.

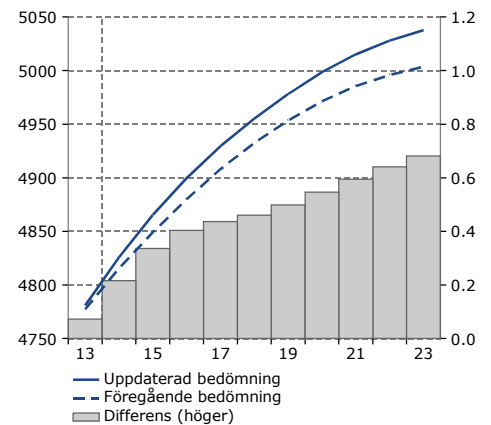
Sammantaget blir den potentiella sysselsättningen, det vill säga skillnaden mellan potentiell arbetskraft och jämviktsarbets-

³⁴ Med föregående bedömning avses prognosen i *Konjunkturläget*, mars 2014.

³⁵ Utöver demografien påverkas jämviktsarbetslösheten även av andra faktorer, exempelvis effekter av tidigare genomförda reformer. Se fördjupningen "Långsiktiga effekter på arbetsmarknaden av ekonomisk-politiska reformer" i *Konjunkturläget*, december 2011. För en beskrivning av hur Konjunkturinstitutet bedömer nivån på jämviktsarbetslösheten, se kapitlet "Jämviktsarbetslöshetens utveckling och förklaringsfaktorer" i *Lönebildningsrapporten*, 2013.

löshet, knappt 0,7 procent högre 2023 än i den föregående bedömningen (se diagram 105). Konjunkturinstitutet har samtidigt reviderat ned synen på potentiell produktivitet, främst till följd av svagare utfall. Den sammantagna effekten på potentiell BNP uppgår därför till 0,3 procent 2023. Potentiell BNP per capita, det vill säga potentiell BNP i förhållande till befolkningen, blir knappt 0,1 procent lägre 2023 än i föregående bedömning.

Diagram 105 Potentiell sysselsättning
Tusental personer respektive procent

Källa: Konjunkturinstitutet.